

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNY BÁZISINTÉZETE

(Principal Institution of Regional Science in Hungary)
(Beköszöntő az Ifjú Regionalisták II. Konferenciájára –
Győr, 2000. június 1–2.)

HORVÁTH GYULA

Az MTA Regionális Kutatások Központja hálózati formában működő, komplex társadalomtudományi intézet, a területfejlesztés kutatási bázisa, a regionális tudomány megteremtésének, művelésének és oktatásának meghatározó, az európai tudományos rendszerekkel kompatibilis intézménye. Az RKK stratégiai célja a terület- és településfejlesztés hosszú távú hazai és nemzetközi folyamatainak, a globalizáció térstruktúrájának, ezek munkamegosztási viszonyainak, intézmény- és eszközrendszereinek multidiszciplináris kutatása, eredményeinek beágyazása a magyar regionális fejlődésbe, európai kapcsolati rendszereinek feltárása, mindazon elemek rendszerezése, amelyek hozzájárulnak a területi folyamatok változásához, a regionális fejlődésbeli különbségek mérsékléséhez.

Az 1943-ban alapított Dunántúli Tudományos Intézet bázisán 1984-ben jött létre a jelenleg négy intézetből álló, az ország kilenc településén működő intézeti hálózat. A másfél évtizedes múltra visszatekintő tudományos intézet jelenleg 110 munkatársat foglalkoztat, s a kutatói állomány több mint fele tudományos minősítéssel rendelkezik. A tudományterületek széles spektrumát átfogó intézmény nagy előnye, hogy országos hálózatot alkot, így élő kapcsolatot tud tartani a területi egységekkel, az azokban zajló folyamatokról közvetlen információkat szerezhet. Ugyanakkor a különféle társadalomtudományok együttműködése lehetőséget teremt a komplex feltárára, a regionális tudomány követelményeinek eleget tevő elméleti és módszertani vizsgálatokra.

Az RKK keretében folyó kutatások mindig nyitottak voltak az európai regionális tudomány eredményeire, a domináns műhelyekkel folyamatos tudományos kapcsolatban álltak és állnak az intézeti egységek és a kutatók. Már a nyolcvanas években megkezdődött az európai térfolyamatok magyar tanulságainak összegyűjtése, a korszerű regionális politika eszköz- és intézményrendszerének tanulmányozása. Ezért volt képes az RKK gyorsan bekapcsolódni a rendszerváltozás utáni folyamatok elemzésébe, részt vállalni a magyar regionális politika tudományos megalapozásában. Meghatározó szereplőjévé vált a regionális tudomány magyarországi képzésének, művelésének, illetve a tudományos utánpótlás nevelésének.

Az RKK az új évezred küszöbén fontos kihívások elé néz. Ezekre új kutatási programokkal kell válaszolnia, s módszeresen kell felkészülnie a területi folyamatokban bekövetkező változások regisztrálására, illetve információkat kell adnia a

lehetséges fejlesztési irányok meghatározásához. Ennek szellemében a következő kutatási irányok fogalmazódtak meg:

1) Az európai területi fejlődés irányai a XXI. században

Az európai területi folyamatoknak szembe kell nézniük a globalizáció következményeivel, ennek megfelelően meg kell újítani a regionális politikát, figyelembe véve azt is, hogy az európai gazdasági tér már Kelet- és Közép-Európát is magában foglalja. Nélkülözhetetlen tehát vizsgálni mindazokat az új területfejlesztési intézményeket, eszközöket, szerveződések, hálózatokat, amelyek az új évszázad európai térszerkezetét befolyásolhatják.

2) A kelet-közép-európai átalakulás területi folyamatai

A területi kutatásoknak vizsgálnia kell a szomszéd országok térbeli folyamatait, azok átstrukturálódásának jellegét és sajátosságait. Egyértelmű ma már, hogy ebben a makrorégióban rendkívül különböző folyamatok zajlanak, ezek sajátosságait a térfolyamatokban is nyomon kell követni. Ugyanakkor a nemzetstratégia megalapozása érdekében érdemes alaposan szemügyre venni a határ menti együttműködésekben rejlő lehetőségeket.

3) A városhálózat európai versenyképessége

A hazai regionális kutatásokban nem kapott kellő hangsúlyt a városoknak, mint a regionális fejlődés gyújtópontjainak funkcióváltása, átrendeződésének iránya, hálózati rendszerének ismérvei. A városhálózat mindegyik szintjének, a nagyvárosok, közép- és a kisvárosok szerepeinek és működési tereinek alapos feltárása új lendületet adhat a magyar területfejlesztésnek.

4) A régió mint a decentralizáció intézménye

Az évtized közepére szükségessé válik a magyar közigazgatási rendszer megújítása, EU-kompatibilitásának megteremtése. A régióknak mint a területi igazgatás és irányítás új szintje funkcióinak meghatározása, intézményrendszereinek felvázolása, illetve a lehetséges eszközrendszer pontosítása nélkülözhetetlen a hazai modernizáció szempontjából.

5) Vidékfejlesztési stratégia

A vidéki terekben rejlő területfejlesztő adottságok tudományos megalapozását folytatni kell, hiszen szerepeik és hatásaik felértékelődésének vagyunk tanúi. Szükséges tehát vizsgálni a növekedés tényezőit a vidéki térségekben, a közlekedési viszonyok alakulását és azok hatását, s végül a területfejlesztés szereplőinek alkalmazkodását.

Az RKK nyitva áll mindazok előtt, akik azonosulni tudnak kutatási programjával, részt kívánnak venni azok kidolgozásában. Ez különösen igaz a fiatal doktorandusz hallgatókra, de mindazokra is, akik a regionális tudomány fejlődéséhez hozzá kívánnak járulni, legyen szó akár kutatóról, politikusról, az üzleti élet szereplőjéről.